

Riksrevisionens rapport om förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2013/14:253 Riksrevisionens rapport om förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut. Skrivelsen har inte lett till några följdmotioner.

Utskottet instämmer i de bedömningar som regeringen gör av Riksrevisionens iakttagelser och föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Liksom regeringen anser utskottet att de rekommendationer som Riksrevisionen lämnar till de enskilda förvaltningsrätterna och Domstolsverket är adekvata och väl underbyggda. Förvaltningsrätterna behöver således ha ett tydligare medborgarperspektiv i sin verksamhet. Informationen till klaganden bör utvecklas och handläggningstiderna minska. Domstolsverket ska förbättra sitt stöd till förvaltningsrätterna i arbetet med att utveckla informationen och effektivisera arbetsprocesserna.

När det gäller Riksrevisionens bedömning av regeringens styrning instämmer utskottet i regeringens bedömning att en alltför detaljerad styrning från regeringens sida dels kan komma i konflikt med domstolarnas självständiga ställning, dels inte är en effektiv styrmetod. Andra verksamhetsmål än det nuvarande kan dock övervägas. Slutligen konstaterar utskottet att regeringen kommer att ha en fortsatt dialog med Domstolsverket om hur verket kan stödja domstolarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut	5
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Skrivelsen	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut

Riksdagen lägger skrivelse 2013/14:253 till handlingarna.

Stockholm den 13 november 2014

På justitieutskottets vägnar

Annika Hirvonen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Annika Hirvonen (MP), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Kent Ekeröth (SD), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Johan Pehrson (FP), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Sanne Eriksson (S), Pia Hallström (M), Mattias Jonsson (S) och Emanuel Öz (S).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2013/14:253 Riksrevisionens rapport om förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut. I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser som Riksrevisionen gjort i rapporten Att överklaga till förvaltningsrätten – handläggningstider och information till enskilda (RiR 2014:6).

Riksrevisionen överlämnade rapporten till riksdagen den 27 mars 2014. Vidare presenterade Riksrevisionen rapporten för utskottet vid ett utskottssammanträde den 23 oktober 2014.

Det har inte väckts någon följdmotion med anledning av skrivelsen.

Utskottets överväganden

Förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Riksrevisionens granskning

Om granskningen

Riksrevisionen har granskat sex förvaltningsrätters hantering av överklagade beslut om sjukpenning, sjuk- eller aktivitetsersättning och ekonomiskt bistånd. Fokus i granskningen har legat på handläggningstider och information till enskilda. Resultatet av granskningen redovisas i rapporten Att överklaga till förvaltningsrätten – handläggningstider och information till enskilda (RiR 2014:6).

Syftet med Riksrevisionens granskning är att undersöka om förvaltningsrätternas hantering av överklagade myndighetsbeslut som rör den enskildes försörjning och privatekonomi är effektiv och rättssäker. Med effektiv avses att målen avgörs i rimlig tid och med rättssäker att processen och handläggningen av mål är förutsebar och enhetlig. Riksrevisionen konstaterar att den som överklagar ett myndighetsbeslut som rör den egna försörjningen har behov av att få detta prövat på ett rättssäkert sätt och i rimlig tid.

Riksrevisionens slutsatser

Riksrevisionen konstaterar att handläggningstiderna i de undersökta målytperna är för långa och skiljer sig kraftigt åt mellan domstolarna. En del av förklaringen finns i förvaltningsrätternas arbetssätt och organisering.

Det finns stora variationer mellan förvaltningsrätterna i hur ofta de väljer att kommunicera med parterna. Det skilda kommuniceringsmönstret skapar enligt Riksrevisionen risker för att liknande mål inte handläggs på ett enhetligt sätt. Det blir därmed även en fråga om rättssäkerhet.

Vidare konstaterar Riksrevisionen att den information och det stöd som en enskild som överklagat ett beslut till förvaltningsrätten får är otillräckligt. Förvaltningsrätterna skickar, i samband med att överklagandet kommer in till domstolen, t.ex. inte ut någon information om att överklagandet har mottagits eller om den beräknad handläggningstiden. Många klagande förstår inte sin roll i processen och anser att det är svårt att få reda på vad som förväntas av dem. Bristen på relevant information kan leda till att klagande inte ges tillräckliga förutsättningar att förstå och hantera processen, vilket ytterst är en fråga om rättssäkerhet. Att inte känna till hur lång tid handläggningen förväntas ta

påverkar de klagandes möjlighet att kunna planera sin försörjning och livssituation i övrigt.

Riksrevisionen konstaterar att regeringen styr förvaltningsrätterna genom ett verksamhetsmål i regleringsbrevet som anger att 75 procent av målen ska avgöras inom sex månader. Målet har i stort varit oförändrat de senaste åren. Riksrevisionen anser att målet är tydligt utformat men att det är för trubbigt ur effektivitetssynpunkt.

Riksrevisionens rekommendationer

Förvaltningsrätterna rekommenderas att utveckla informationen om den beräknade handläggningstiden och att effektivisera handläggningsprocessen.

Riksrevisionen rekommenderar vidare att Domstolsverket förbättrar sitt stöd till förvaltningsrätterna genom att utveckla information och effektivare arbetsprocesser.

Riksrevisionen anser att regeringen tydligare kan styra förvaltningsrätterna mot ökad effektivitet och rekommenderar regeringen att se över det nuvarande verksamhetsmålet om att 75 procent av målen i förvaltningsrätt ska avgöras inom sex månader. Vid denna översyn bör utgångspunkten vara att ha mål som i högre grad styr mot effektivitet, genom att t.ex. även införa verksamhetsmål för balanser och åldersstruktur. Regeringen bör enligt Riksrevisionen också överväga att införa differentierade verksamhetsmål för handläggningstider för de största måltyperna.

Regeringens skrivelse

Regeringen instämmer i Riksrevisionens påpekande att den som överklagar ett myndighetsbeslut som rör den egna försörjningen bör få detta prövat på ett rättssäkert sätt och inom rimlig tid. Dessa utgångspunkter genomsyrar regeringens styrning av domstolsväsendet. I både budgetpropositionen för 2014 och regleringsbrevet avseende Sveriges Domstolar uttrycks att verksamheten vid Sveriges Domstolar ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv.

Regeringen bedömer att de rekommendationer som Riksrevisionen riktar till de enskilda förvaltningsrätterna och Domstolsverket är adekvata och väl underbyggda. Regeringen kommer att ha en fortsatt dialog med Domstolsverket om hur verket kan stödja domstolarna.

Regeringen styr domstolsväsendet mot ökad effektivitet på flera olika sätt. Flera förändringar i förvaltningsprocessen trädde i kraft den 1 juli 2013 och det är ännu för tidigt att säga vilken effekt de haft på handläggningstiderna (prop. 2012/13:45, bet. 2012/13:JuU15, rskr. 2012/13:154). Efter hand som den nya förvaltningsrättsorganisationen varit i kraft har handläggningstiderna sjunkit från 2010 och fram till 2013. Även överbalanserna har minskat. Regeringen har vidare gett en utredare i uppdrag att ta fram ytterligare förslag för att modernisera och effektivisera förvaltningsprocessen samt stärka rättssäkerheten (dir. 2013:49). Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2014.

Regeringen bedömer att den rådande ordningen, där regeringen anger ett övergripande verksamhetsmål och där Domstolsverket sköter resursfördelningen till de enskilda domstolarna och för en detaljerad dialog kring mål och resultat med varje domstol, ger förutsättningar för en effektiv styrning av domstolsväsendet utan att detta inkräktar på domstolarnas oberoende. Regeringen konstaterar att en alltför detaljerad styrning från regeringens sida kan komma i konflikt med domstolarnas självständiga ställning. Dessutom är det inte en effektiv styrmetod.

Regeringen instämmer emellertid med Riksrevisionen i att andra verksamhetsmål än det nuvarande kan övervägas.

Utskottets ställningstagande

Som Riksrevisionen konstaterar har den som överklagar ett myndighetsbeslut som rör den egna försörjningen ett behov av att få detta prövat på ett rättssäkert sätt och i rimlig tid. Utskottet välkomnar därför Riksrevisionens granskning av om förvaltningsrätternas hantering av överklagade myndighetsbeslut som rör den enskildes försörjning och privatekonomi är effektiv och rättssäker.

I likhet med regeringen bedömer utskottet att de rekommendationer som Riksrevisionen riktar till de enskilda förvaltningsrätterna och Domstolsverket är adekvata och väl underbyggda.

När det gäller regeringens styrning av domstolsväsendet delar utskottet regeringens uppfattning att den rådande ordningen ger förutsättningar för en effektiv styrning utan att detta inkräktar på domstolarnas oberoende, även om andra verksamhetsmål än det nuvarande kan övervägas.

Utskottet, som utgår från att arbetet med att effektivisera förvaltningsrätternas hantering av överklagade myndighetsbeslut fortsätter, instämmer således i regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelse 2013/14:253 till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

2013/14:253 Riksrevisionens rapport om förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut.